

Művészet az istentisztelet szolgálatában — a MALEZI tanulmányi napja

A fenti címmel rendezett tanulmányi napot a szakrális képzőművészetben alkotók számára a Magyar Liturgikus és Egyházzenei Intézet (MALEZI), a Magyar Tudományos Akadémia és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Liturgiatudományi kutatócsoportja február 26-án.

A rendezvényt megnyitó üdvözlésében *Verbényi István* kanonok, a MALEZI igazgatója hangsúlyozta: a szakrális művészet nélkülözhetetlen az Egyház liturgikus életében.

A kortárs képzőművészet műemlék templomainkban címmel tartott előadásában *Farkas Attila*, az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ igazgatója a templomokban elhelyezhető műtárgyakkal szemben támasztott követelményekről, a liturgikus tér funkciójáról, és a műemlékvédelmi szempontokról szólt. Kifejtette: a templomokban nincs helye sem a giccsnek, sem olyan műalkotásnak, amely sérti a szakralitást, vagyis a természetfelettit, az istenivel ellentétes jelentést hordoz. A liturgikus belső tér még művészi elemekkel sem vonhatja el a figyelmet a legfontosabbról, a liturgiáról. *Farkas Attila* felhívta a figyelmet arra is, hogy templomaink jelentős része műemlék, a nemzeti kultúrának, nemzeti vagyonnak a része, amelynek megőrzésében az Egyháznak is felelőssége van. A modern képzőművészeti alkotások helyet kaphatnak a műemlék templomokban, de elhelyezésüknél a szakralitás mellett figyelembe kell venni az adott építmény történetiségét, vagyis mindazokat a történeti korszakokat, stílusjegyeket, amelyeket a templom tükröz. Az előadó kézzel illusztrálta az elmondottakat, elemezve, hogy a megadott szempontoknak mennyiben felelnek meg a bemutatott templomrekonstrukciók, illetve a műemlék templomokban elhelyezett műalkotások.

Jelenits István piarista szerzetes tanár „A kortárs képzőművészet szerepe a mai egyházban” című előadásában a modern művészet válságáról is szólt, kiemelve: korunkban az ember van válságban, ezt tükrözi a művészet is. Művészet és Egyház viszonya századokon keresztül egészében harmonikus volt: az Egyház megrendelőként és mecénásként, de ugyanakkor anyaként volt jelen, maga köré gyűjtötte a művészeket. Ez a nagycsaládra emlékeztető

viszony alapvetően megváltozott a szekularizáció megjelenésével és általánossá válásával. A művészet elvesztette a transzcendencia iránti érzékét, a fogyasztói társadalomban megjelent a tömegkultúra. A művészet vezető elve a kaland, az önmegvalósítás lett, a művész nem csak a hatalommal, de az Egyházzal szemben is őrzi szabadságát. Ez a féltve őrzött szabadság azonban nem az alkotás szabadságát és öntörvényűségét jelenti a legtöbb esetben, hanem az önmegvalósítás „szabadságát”. Ám ez a lehangoló helyzet egyben lehetőség is — mondta *Jelenits István*. *Ratzinger* bíborost idézte, aki egy interjúban arról beszélt, hogy korunkban a hit a hitetlenség kísértésében él, hiszen a hívők állandóan találkoznak, szinte körül vannak véve nem hívőkkel. Ám ez fordítva is igaz, és éppen az adja lehetőséget a nem hívőknek is, hogy a hit „megkísértse” őket. Hasonló a mai művészet és egyház kapcsolata is. Az egyháznak ma nem csupán a szakrális művészet felé kell fordulnia, hanem a keresztény ihletettségu, vagy a kereső művészet felé is, a hitbéli tartalmakhoz kell közelebb segíteni az embereket, közöttük a művészeket. Az előadó szerint ez a megváltozott kapcsolat vezethet el a szakrális művészet megújulásához is.

Füzes Ádám (MALEZI) előadásában II. János Pál pápának a művészekhez 1999 húsvétján írott levelét ismertette. A levélben a szentatya egyértelmű igent mond arra a dilemmára, hogy szüksége van-e az Egyháznak a mai korban a művészekre. Hozzáteszi: a művészetnek is szüksége van az egyházra, a hitre, a transzcendenciára. (A levél teljes szövege megtalálható a www.katolikus.hu honlapon.)

Káposztássy Béla egy figyelemre méltó század eleji kezdeményezést mutatott be előadásában. 1910-ben rendezték azt az egyházművészeti konferenciát Budapesten, amely elméleti előadásaival, és a gyakorlati műhelymunka megismertetésével sok szempontból még ma is úttörő kezdeményezésnek számít, különösen, ha figyelembe vesszük azt a tényt is, hogy a konferenciát 1911-ben két egyházművészeti tanfolyam is követte. Hogyan jut el a műalkotás a hívekig? — ezt a folyamatot mutatta be előadásában

Kuklay Antal, aki körömi plébánosként, művészettörténészként és sok művész barátjaként a műalkotás sorsát mindkét oldalról meg tudta közelíteni. Hitelesen szólt azokról a művekről, amelyek egy kiállítóteremben nagy hatást tehetnek a látogatóra, de nem valók templomba, mert az oda betérők nem fogadják be azokat. „A részletekben nem csak az ördög van, hanem az angyal is” — mondta, amikor a művész—pap—hívek találkozásainak fontosságáról beszélt. Ezeken a találkozásokon múlik, hogy egy művész megtalálja-e a helyhez illő alkotást, illetve, hogy a hívek befogadói tudnak e lenni az újdonságnak.

„A transzcendens vonzásában, a Manréza és a művészetek” címmel tartott előadást *Sajgó Szabolcs* jezsuita szerzetes, a dobogóki Manréza Spirituális és Kulturális Központ igazgatója. Az ember transzcendens dimenzióját a művészeteken keresztül szolgálni, közelebb hozni: ezt a feladatot két éve vállalta el a Manréza — mutatott rá az intézmény igazgatója. *Sajgó Szabolcs* beszámolt eddigi tevékenységükről. Idáig 12 kiállítást rendeztek. Három alkalommal szerveztek alkotótáborokat gyermekeknek és fiataloknak, illetve felnőtteknek, festés és mozaikkészítés témakörben. Továbbá ötödik alkalommal tartották meg a Manréza Művészeti Napokat. A Manréza Kulturális Központ Internetes adatbázis létrehozásán fáradozik. Még nincs teljesen kész a Kortárs Keresztény Művészet portál, de már feltöltés alatt, teszt-

állapotban van — mondta *Sajgó Szabolcs*. Céljuk: Legyen egy művészeti adatbázis, mely összefoglalja a magyar nyelven megtalálható művészeti anyagokat a kereszténység szemszögéből az interneten, valamint legyenek nyitottak rá, hogy a kortársaknak szélesebb bemutatkozási lehetőséget teremtsenek. Rendszeres kritikus szakmai figyelmet kívánnak biztosítani a keresztény szellemben alkotóknak. Továbbá összegyűjtik egy helyre a kereszténységünkkel és a művészetekkel kapcsolatos híreket „hírszemle” keretében. Az első pályázati felhívásukra 42 művész (irodalmár, képzőművész, iparművész, zenész stb.) jelentkezett. Az oldal minőségéért egy bírálóbizottság felel. Hosszú út elején tart a Manréza a művészetekkel kapcsolatos hivatásának pontosabb megismerése és ápolása terén — állapította meg *Sajgó Szabolcs* előadása végén.

Stefanovits Péter grafikusművész a „Siklód és népe” című film bemutatásán keresztül szólt a Hargita megyében található templom újjáépítéséről, kazettás famennyezetének kifestéséről, melyet Elekes Károly festőművésszel közösen alkottak, valamint beszámolt a Gyilkos-tó-kápolna évekkel ezelőtti előkészületi munkálatairól. Hajdó István gyergyószentmiklósi főesperes hathatós támogatásával ma már áll az 1933-ban Kós Károly által megálmodott kápolna a székelység végváraként a Gyilkos-tónál.

Magyar Kurír, 2004. III. 1.

Hírek, előrejelzések

2004. febr. 28-án reggel 9 óratól kezdődően tartották a szkolák lelkinapját, szokás szerint az Örökimádás templomban. Lelkigyakorlatos beszédeket mondott Barsi Balázs OFM.

Márc. 19–20., péntek délután és szombaton a Piarista kápolnában rövid elméleti és bőséges gyakorlati tanítás, éneklés és útmutatás volt a nagyhét szertartásaiból (virágvasárnapi körmenet és mise, passiók, lamentációk, nagycsüörtői, nagypénteki és húsvéti szertartások).

Ápr. 17., szombat: ökumenikus szkolalálkozó a Deák téri evangélikus templomban.

Jún. 21–23: nyári liturgikus-egyházzenei továbbképzés. Téma: a templomszentelés liturgiája.

Jún. 24–27: Ünnepi napok a zsámbéki barokk plébániatemplom felszentelésének 250. évfordulója alkalmából.

Aug. 12–19: Ötödik Gödöllői Szkolatábor

Bővebb információk a www.egyhazzene.hu és a www.liturgia.hu honlapokon találhatók.